

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 24.6.2014 г.
COM(2014) 387 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Нов курс за европейската отбрана

**План за изпълнение на действията, обявени в Съобщение COM (2013) 542:
за по-конкурентоспособен и ефикасен сектор на отбраната и сигурността**

1. Въведение

През юли 2013 г. Комисията издаде Съобщението „За по-конкурентоспособен и по-ефективен сектор на отбраната и сигурността“, COM (2013) 542, предназначено за заседанието на Европейския съвет през декември 2013 г. Тя обяви и подробен план с конкретни действия и срокове за областите, посочени в Съобщението. С представянето на настоящия доклад се изпълнява това задължение.

В своите заключения от декември 2013 г., с които се одобряват и заключенията от заседанието на Съвета от 25 ноември 2013 г., Европейският съвет приветства Съобщението и реши да извърши преглед на напредъка във всички съответни области през юни 2015 г. Въз основа на заключенията на Европейския съвет Комисията ще работи за постигане на следните цели:

- вътрешен пазар в областта на отбраната, на който европейските търговски дружества могат свободно и равноправно да извършват дейност във всички държави членки;
- режим за сигурност на доставките (материално-техническото осигуряване) за целия ЕС, при който въоръжените сили могат да бъдат уверени, че ще получават достатъчно доставки при всички обстоятелства, независимо в коя държава членка са установени техните доставчици;
- подготвително действие за научните изследвания във връзка с общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО), предназначено за проучване на възможностите за въвеждане на европейска научноизследователска програма, която в бъдеще може да обхваща и сигурността, и отбраната; то ще представлява допълнение към оползотворяването на всички възможни полезни взаимодействия между сегашните граждански и свързани с отбраната научноизследователски дейности;
- промишлена политика, с която се повишава конкурентоспособността на европейските предприятия от отбранителната промишленост и се спомага за осигуряване на разумна цена на всички способности, от които Европа има нужда за гарантиране на сигурността си.

В изпълнение на тези цели в настоящия доклад се определя план за изложените в Съобщението дейности. Той включва широк набор от действия от различни политически сфери, които обаче често са взаимно свързани: чрез повишаване на сигурността на доставките между държавите членки например ще бъде облекчен презграничният достъп до пазарите за търговските дружества от отбранителната промишленост; чрез по-ефективна стандартизация ще се повишат оперативната съвместимост и откритостта на пазара; чрез общи схеми за сертифициране ще се намалят разходите и ще се повиши конкурентоспособността на предприятията от отрасъла и т.н. Взети заедно, всички тези действия ще допринесат за повишаване на

ефикасността на европейския сектор на сигурността и отбраната и по този начин за подсилване на ОПСО на Съюза¹.

Както за подготовката, така и за изпълнението на тези действия Комисията ще работи в тясно сътрудничество с държавите членки, Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) и Европейската агенция по отбрана (EDA). В това се включват редовни срещи на стратегическо равнище с цел проследяване на цялостното изпълнение на плана и съставяне на заключения на техническо равнище за конкретни действия. Едновременно с това Комисията ще продължи редовно да осведомява държавите членки чрез съответните органи на Съвета, директорите на дирекции по отбранителната политика и ЕАО. Ще бъдат провеждани и редовни консултации с Европейския парламент и предприятията от отрасъла.

Европейският съвет призна необходимостта от по-активно европейско сътрудничество в областта на отбраната, изцяло като допълнение към дейността на НАТО. Посредством извършването на предвидените в Съобщението действия Комисията ще допринесе за осигуряване на стабилна промишленост като основа за това сътрудничество.

2. План

2.1 Вътрешен пазар

Наблюдение на пазара

Наблюдението на пазара е от ключово значение за осигуряване на правилното прилагане на Директива 2009/81/ЕО за поръчките в областта на отбраната и за оценяване на въздействието на Директивата. Важно е също така да се измери напредъкът в промишлената политика на Комисията за този отрасъл.

Подход и очаквани резултати

Комисията системно ще оценява поръчките, обявявани в Електронния ежедневник за поръчките (Tenders Electronic Daily — TED) на ЕС, и статистическите доклади, представяни от държавите членки. Това включва както количествен, така и качествен анализ. Едновременно с това Комисията ще наблюдава поръчките в областта на отбраната и сигурността, които не се обявяват в TED, включително чрез специализираните печатни издания и информацията от пазарните участници.

¹ Предвидените в плана действия няма да имат отражение върху бюджета на ЕС, което да надхвърля вече планираните бюджетни кредити в рамките на официалното финансово програмиране на Комисията, и са съобразени със съответните европейски програми, включени в Многогодишната финансова рамка (МФР) за 2014—2020 г. Действията, предвидени в този план, са съгласувани и съобразени със съответните финансови инструменти, създадени съгласно МФР.

Тези дейности ще спомогнат за осигуряване на правилното прилагане на Директива 2009/81/ЕО. Освен това те ще послужат и за основа за доклада за изпълнението ѝ, който Комисията трябва да представи пред Европейския парламент и Съвета до август 2016 г.² В този доклад Комисията ще направи преценка, дали и в каква степен „са били постигнати целите на настоящата директива по отношение на функционирането на вътрешния пазар и изграждането на европейски пазар на отбранителна техника и на европейска отбранителна технологична и промишлена [база], като взема предвид, *inter alia*, положението на малките и средните предприятия.“

Разяснения за някои изключения

Правилното прилагане на изключенията от приложното поле на Директива 2009/81/ЕО е от ключово значение за ефективността ѝ. В този контекст продажбите от правителство на друго правителство (член 13, буква е) и покупките по международни споразумения (член 12, буква а) и чрез международни организации (член 12, буква в) са от особено значение, тъй като засягат важни части на пазара.

Подход и очаквани резултати

Продажби от правителство за правителство: През декември 2013 г. Комисията започна процедура по събиране на данни за продажбите от правителство за правителство. Следващата стъпка на Комисията ще бъде да организира две работни срещи с държавите членки през есента на 2014 г. Въз основа на това тя ще изготви документ с указания за прилагането на изключението. Целта е тези указания да бъдат завършени в началото на 2015 г.

Международни договорености и международни организации: Работата по това разяснение ще започне през 2015 г. и ще се извършва чрез използване на същия подход. Тя ще бъде допълнена чрез преки обсъждания с Помощната агенция към НАТО (NSPA — NATO Support Agency) и Организацията за сътрудничество в областта на въоръженията (OCCAR — Organisation for Joint Armament Cooperation). Целта е тези указания да бъдат завършени в началото на 2015 г.

Компенсаторни (офсетни) споразумения

Изискванията за икономически компенсации, независимо как се наричат, са в противоречие с принципите на Договора за ЕС и с методите за ефективно възлагане на поръчки. Комисията работи за бързо прекратяване на тази практика и за насърчаване използването на други осигуряващи равнопоставени мерки за облекчаване на презграничния достъп до пазара за МСП.

Подход и очаквани резултати

² Член 73 от Директива 2009/81/ЕО.

В продължение на няколко години вече Комисията работи с държавите членки по преразглеждането на националните разпоредби за компенсаторните споразумения. Тази работа бе извършвана едновременно с транспонирането на Директивата за поръчките в областта на отбраната и продължава с тези държави членки, които още не са изменили законодателството си по отношение на компенсаторните споразумения. Същевременно Комисията ще наблюдава внимателно практиката на държавите членки по отношение на поръчките и при необходимост ще се намесва за предотвратяване на неоснователните неравноправни изисквания.

Комисията ще насърчава използването на други варианти вместо компенсаторните споразумения за облекчаване на презграничния достъп до пазара за МСП. За тази цел през февруари 2014 г. тя организира работна среща със заинтересованите страни. Диалогът в това отношение ще продължи. В този контекст Комисията предвижда създаването на специална консултативна група с представители на държавите членки и предприятията от отрасъла (системни интегратори и МСП) за откриване на възможности за стимулиране на презграничните вериги на доставки. Комисията ще наблюдава също така прилагането на разпоредбите на Директива 2009/81/ЕО по отношение на възлагането на поръчки на подизпълнители. Инициативи за начина на подобряване на достъпа на МСП до пазара може да бъдат предложени на Европейския съвет на заседанието му през юни 2015 г.

Сигурност на доставките

Сигурността на доставките е от ключово значение както за ефективността на въоръжените сили, така и за правилното функциониране на вътрешния пазар. Това е широко понятие, което може да обхваща най-различни промишлени, технологични, правни и политически аспекти.

Подход и очаквани резултати

План за цялостен режим за сигурността на доставките в целия ЕС: В съответствие със Съобщението и искането на Европейския съюз „*да разработи съвместно с държавите членки и в сътрудничество с върховния представител и Европейската агенция по отбрана пътна карта за всеобхватен режим за сигурност на доставките*“ Комисията:

- а) ще направи преглед на областите, които следва да бъдат обхванати от този режим, и на съществуващите средства за гарантиране на сигурността на доставките;
- б) ще се консултира активно с държавите членки;
- в) ще определи възможните действия в следните области: 1) доставките между държавите членки; 2) доставките за държави членки от трети държави; 3) контрола върху промишлените и технологичните активи в ЕС; всички тези

области са ключови за въвеждане на цялостен режим за сигурност на доставките.

Планът ще бъде завършен за заседанието на Европейския съвет през юни 2015 г. заедно с описаните по-долу дейности.

Трансфери на свързани с отбраната продукти: С Директива 2009/43/ЕО бе въведена система за лицензиране, за да бъде облекчено движението на свързани с отбраната продукти в рамките на вътрешния пазар. През януари 2014 г. Комисията започна сред националните органи и предприятията от отрасъла проучване по въпроса, как да се насърчава използването на основните предвидени в Директивата средства (генерални лицензи и сертифициране на предприятията от отбранителната промишленост). Първата стъпка на Комисията бе да разшири обхвата на базата данни Certider³, за да даде възможност на държавите членки по-добре да осведомяват заинтересованите лица за сертифицираните предприятия и издадените генерални лицензи. Комисията ще предложи по-нататъшни мерки за по-строго прилагане на Директивата въз основа на резултатите от едно проучване, които се очакват през юли 2014 г.

По-пълно оценяване на Директивата ще бъде започнато в началото на 2015 г. То ще послужи за основа за доклада за изпълнението ѝ, който Комисията трябва да представи пред Европейския парламент и Съвета до юни 2016 г.

Контрол върху активите: В областта на отбраната и сигурността контролът върху промишлените и технологичните активи може да бъде от ключово значение за сигурността на доставките за осигуряване на способности от критично значение. Някои държави членки имат механизми за контролиране на инвестициите в този отрасъл. Чисто националният подход обаче може да възпрепятства както презграничното сътрудничество на предприятията, така и отварянето на отбранителните пазари на държавите членки за конкуренция в рамките на целия ЕС. Затова може да има нужда от европейски подход за задълбочаване на вътрешния пазар. Може да се наложи също така да се осигури подходящо равнище на независимост на ЕС в областта на отбраната и сигурността.

Във връзка с това Комисията ще издаде зелена книга за възможните пропуски в сегашната система за контрол върху активите и ще проучи възможностите за действие на равнище ЕС, в т.ч. механизмите за уведомяване и консултации между държавите членки. Целта е тази зелена книга да бъде приета до края на годината.

Комисията има намерение да включи заинтересованите лица още от началото и да се консултира активно с тях при изготвянето на зелената книга.

³ Регистър на сертифицираните предприятия, свързани с отбраната (Register of the Certified Defence-related Enterprises — Certider). Повече сведения има на следния адрес:
<http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/defence/certider/>

2.2 Повишаване на конкурентоспособността на отбранителната промишленост

Стандартизация и сертифициране

Комисията подпомага EDA при разработването на общ подход за стандартизацията и сертифицирането. Това трябва да се извършва съгласувано с държавите членки, като изцяло се взема предвид националният суверенитет и се избягва дублирането на дейности с НАТО.

Подход и очаквани резултати

Стандартизация: Консултирайки се с Комисията, EDA подготвя нов процес за разработване на отбранителни и хибридни стандарти в Европа, свързващи съществуващите национални, европейски и международни (напр. на НАТО) механизми за стандартизация по структуриран и небюрократичен начин. Методологията се основава на активен подход с използване на национални експерти, които наблюдават развитието на стандартизацията в европейския сектор на отбраната и отправят препоръки за разрешаване на възникващите проблеми. Комисията допринася за този процес чрез специализираните познания на служителите си в областта на гражданската стандартизация.

Комисията ще определи също така кои са общите стандарти, които могат да подпомогнат европейските проекти в конкретни области. Например в общата среда за обмен на информация (ОСОИ) за морското дело в ЕС (разгледана в точка 2.4) чрез общите стандарти ще бъде установен общ модел на данните, който е необходим за осигуряване на ефективна комуникация между различните национални информационни системи за наблюдение в морското дело.

Сертифициране: Заедно с Европейската агенция за авиационна безопасност (ЕААБ) Комисията ще продължи да подпомага EDA и държавите членки в хармонизацията на изискванията за летателната годност на флота на военновъздушните сили, за да бъде постигнато максимално възможното сближаване на системите за военно сертифициране с приложимите граждански изисквания. Съвместно с ЕААБ Комисията ще продължи да насърчава използването на гражданския опит и стандартите на ЕААБ в процеса на сертифициране на военните продукти в сътрудничество с EDA и държавите членки.

С цел намаляване на разходите и избягване дублирането на дейности, както и за улесняване на съвместната експлоатация на граждански и военни въздухоплавателни средства в едно неотделено въздушно пространство на ЕААБ може да бъде възложено общото европейско гражданско сертифициране на определени военни продукти, когато

това е желанието на производителите и държавите членки, докато държавите членки ще продължат да отговарят за сертифицирането на военните бордови системи.

Съгласувано с ЕААБ, въз основа на исканията от предприятията от отрасъла, Комисията ще определи няколко пилотни случая за включването на ЕААБ в гражданското сертифициране на продуктите с двойно предназначение, с което ще се осигури по ефикасен от гледна точка на разходите и по-опростен подход, например някои дистанционно управляеми летателни системи (ДУЛС), които представляват нарастващ дял от бъдещите въздухоплавателни средства⁴. Действията за прилагане на такъв подход ще бъдат базирани на анализ на осъществимостта, за да проучи въздействието върху ЕААБ по отношение на ресурсите, както и правните аспекти и аспектите на безопасността, свързани с разделянето на отговорностите между гражданските власти (равнище ЕС) и военните власти (национално равнище).

Суровини

Достъпът до суровини представлява все по-голямо предизвикателство за европейската икономика. За преодоляването му е изготвена стратегия на ЕС за суровините, в която се съдържа наскоро измененият списък на суровините от изключителна важност⁵.

Подход и очаквани резултати

Много от тези суровини, като редкоземните елементи и германия, са основни суровини и за свързаните с отбраната приложения (например лазерното целеуказване). Ето защо Комисията ще предприеме анализ във връзка със суровините от изключителна важност за отбранителния отрасъл. Този анализ ще бъде извършен от Съвместния изследователски център към Комисията в тясно сътрудничество с EDA и предприятията от отрасъла. Очаква се той да бъде завършен до средата на 2015 г. и евентуално да послужи за основа на бъдещи действия в тази област.

МСП, кълстери и региони

Европейският съвет подчерта необходимостта от подпомагане на регионалните мрежи на МСП и стратегическите кълстери. Комисията ще предприеме мерки за постигането на тези цели.

Подход и очаквани резултати

⁴ Това е част от по-общите усилия на Комисията в тази област за създаване на рамка за експлоатацията на граждански ДУЛС, както се посочва в Съобщението на Комисията от 8 април (СОМ (2014) 207). За тази цел Комисията ще насърчава пълноценното използване на инструментите на ЕС за осигуряване на цялостен подход и постигане на възможно най-силно полезно взаимодействие, осигурявайки възможност за безопасното им включване в неотделеното въздушно пространство.

⁵ СОМ(2014) 297.

Работата в тази област ще протече съгласувано с дейностите във връзка с МСП, обявени в частта от настоящия доклад, която се отнася до вътрешния пазар. Комисията ще използва мрежата Enterprise Europe Network и инициативите за стратегическо партньорство на европейските клъстери (European Strategic Cluster Partnerships), финансирани по програмата COSME⁶, за подпомагане на установяването на връзки, създаването на мрежи, откриването на нови търговски партньори във и извън ЕС.

Комисията ще изясни условията, при които средствата по европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) може да се използват за подпомагане на проекти с двойно предназначение, както за инвестиционни проекти (Европейски фонд за регионално развитие — бюджет от 140 милиарда евро), така и за развиване на умения (Европейски социален фонд — бюджет от 74 милиарда евро).

Освен това Комисията ще насърчава подаването на заявления от презгранични клъстери и мрежи по програмата за европейско териториално сътрудничество с общ бюджет от 8,7 милиарда евро (за 2014—2020 г.)

От търговските дружества, клъстерите и регионите зависи дали ще се възползват от тези възможности. Все пак в тясно сътрудничество с EDA и Сдружението на агенциите за регионално развитие (Association of Regional Development Agencies — EURADA) Комисията:

- ще разпространява сведения за тези възможности чрез специално организирани мероприятия; първата такава среща бе проведена на 12 май в Брюксел, а втората трябва да се осъществи през ноември 2014 г.;
- ще публикува през юли 2014 г. указания за органите на регионалното управление и МСП, с които ще разясни възможността за използване на средствата по ЕСИФ за подпомагане на проектите с двойно предназначение;
- ще подкрепи създаването на свързана с отбраната регионална мрежа, като стъпва на извършената досега работа, съвместно със заинтересованите органи на регионалното управление и клъстери, за да бъде създаден механизъм за споделяне на най-добрите практики за достъп до ЕСИФ и за включване на отбраната в интелигентните специализирани стратегии.

Крайната цел на тези действия е повишаване на процента на успешните заявления за финансиране от ЕС за проекти с двойно предназначение от свързани с отбраната МСП, по-конкретно за финансиране от ЕСИФ и по програмата COSME. Това на свой ред би трябвало да помогне на МСП да се интегрират по-добре в клъстерите и съответните отрасли в целия ЕС и ще доведе до разнообразяване на веригата на доставки.

⁶ COSME — Програма за конкурентоспособност на предприятията и малките и средните предприятия (Competitiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises). С бюджет от 2,3 милиарда евро за периода от 2014 до 2020 г.

Умения

Успехът на европейската отбранителна промишленост зависи от задържането на служителите с ключови умения и набирането на служители с такива умения, каквито ще бъдат необходими в бъдеще. Повишаването на мобилността на работната сила в ЕС също може да осигури увеличение на конкурентоспособността на отрасъла. В някои области вече се наблюдава недостиг на персонал с необходимите умения поради пенсиониране на служители и поради затрудненията при привличането на нови специалисти с висока квалификация.

Подход и очаквани резултати

Повечето умения, изисквани в отбранителната промишленост, са подобни на изискваните в другите промишлени отрасли. Това дава добра възможност за използване на инструментите на ЕС, създадени първоначално за гражданската промишленост.

По-конкретно, Комисията ще насърчава използването на програмите „Sector Skills Alliances“ и „Knowledge Alliances“ от страна на свързаните с отбраната търговски дружества и учебни заведения. Това ще се постигне чрез:

- осведомителна кампания за финансирането от ЕС за инициативи, свързани с уменията; тя ще бъде подготвена в сътрудничество с EDA и съответните организации, включващи Европейската браншова асоциация в областта на въздухоплаването, космическите изследвания и отбраната (AeroSpace and Defence Industries Association of Europe — ASD) и европейския професионален съюз IndustriAll;
- насърчаване на използването на средствата по ЕСИФ за обучение и преквалификация на служителите и работниците, по-конкретно чрез действия за удовлетворяване на потребностите от умения и по-ранно реструктуриране; това ще бъде подчертано в гореспоменатите указания, които се изготвят за органите на регионалното управление и МСП; и
- започване на проучване през 2015 г., отнасящо се до сегашното и бъдещото търсене и предлагане на компетентности и умения в отбранителната промишленост като основа за предстоящата ни работа в тази област.

Главната цел е да се осигури цялостно разбиране за сегашните и бъдещите потребности от служители с умения за европейската отбранителна промишленост, така че европейската, националните и регионалните политики да бъдат по-точно насочени.

2.3 Използване на потенциала на научните изследвания с двойно предназначение и стимулиране на нововъведенията

В Съобщението и в заключенията на Европейския съвет липсата на инвестиции в научни изследвания и нововъведения се определя като заплахата за дългосрочната конкурентоспособност на европейската отбранителна промишленост и отбранителните способности на Европа.

Подход и очаквани резултати

Комисията определи няколко начина, по които може да подпомага свързаните с ОПСО научни изследвания; те са изложени по-долу. Освен това тя ще разработи схеми за поръчки на продукти на предпазарен етап, които при необходимост може да бъдат използвани като начин за сближаване на научните изследвания и пазара.

Научни изследвания с двойно предназначение: Комисията ще засили във възможно най-висока степен полезните взаимодействия между гражданските научноизследователски дейности по програмата „Хоризонт 2020“ и координираните от EDA научноизследователски дейности в областта на отбраната, доколкото позволяват разпоредбите за тези два вида дейности. За тази цел тя ще проучи и възможностите за разширяване на обхвата и статута на действащото Рамково европейско споразумение за сътрудничество с EDA.

Въз основа на заключенията на Европейския съвет Комисията започна да определя някои области и приложения на нововъведенията, за които допринасят главните базови технологии (ГБТ), в т.ч. редица граждански отрасли, които представляват голям интерес за отбранителната промишленост и промишлеността, свързана със сигурността. Това показва, че очевидно има потенциал отбраната да се включи в по-общия новаторски и технологичен контекст. По-конкретно, Комисията е в процес на консултиране с Групата на високо равнище по ГБТ⁷ (която наскоро създаде подгрупа за потенциала на ГБТ с двойно предназначение), която трябва да представи доклад до края на 2014 г.

Подготвително действие (ПД): Целта на дадено ПД е да се представи нагледно добавената стойност на приноса на ЕС в нови научноизследователски области, допълвайки гражданските научни изследвания във връзка с ОПСО по програмата „Хоризонт“ 2020. ПД ще продължи най-много три години. Общият размер на финансирането ще зависи от наличните бюджетни ресурси към момента на приемане и ще трябва да бъде съобразен с максималните размери, определени в Регламент (ЕО) № 1081/2010 за изменение на Финансовия регламент по отношение на ПД. Ако това ПД се окаже успешно, с него ще бъде подготвена почвата за евентуално финансиране на свързани с ОПСО научни изследвания съгласно следващата многогодишна финансова рамка. Макар че това финансиране не може да замести националните инвестиции в научноизследователска и развойна дейност (НИРД), то би трябвало да насърчи

⁷ Групата бе създадена през февруари 2013 г., за да съветва Комисията за начините за насърчаване използването на ГБТ в Европа.

взаимодействието с научноизследователската дейност на национално равнище и сътрудничеството в промишлеността.

Обхватът на ПД ще бъде определен в консултации с държавите членки, Европейския парламент, ЕДА, ЕААБ и предприятията от отрасъла. Едно успешно ПД ще трябва да бъде съобразено с особеностите на свързаните с отбраната научни изследвания, в т.ч. области и модели на научните изследвания, права върху интелектуалната собственост, поверителност на резултатите, съфинансиране и правила за участие и роля на държавите членки, като същевременно се осигурява привлекателността за предприятията от отрасъла. Въпросът за управлението ще бъде от основно значение.

Комисията смята, че тези принципи и отнасящите се до ПД специфични въпроси биха могли да бъдат разгледани от независим консултативен орган, съставен от отговорни лица на най-високо равнище и специалисти. Такава „група от изтъкнати личности“ би включвала около 20 високопоставени представители на държавите членки, Европейския парламент, отрасъла и университетските среди.

2.4 Развиване на способности

В Съобщението си Комисията подчерта необходимостта да се предприемат действия за осигуряване на всички нужни способности, за да бъдат посрещнати множеството предизвикателства, пред които е изправена Европа. Макар че това е отговорност първо на държавите членки и ЕДА, Комисията може да осигури съществен принос според компетентностите си в областта на невоенната сигурност (напр. в борбата срещу тероризма, опазването на външните граници, морския надзор и гражданската защита).

Подход и очаквани резултати

Съвместно оценяване на необходимите способности: Комисията, върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност и ЕДА ще извършат съвместно оценяване на необходимите способности с двойно предназначение за политиката на Съюза в областта на сигурността и отбраната. Целта е ясно да се посочат областите, в които необходимите военни и невоенни способности са сходни, и да се открият възможните полезни взаимодействия, като се отчитат и необходимите способности, указани от Европейския съвет, в т.ч. ДУЛС, спътникови далекосъобщения и кибернетична сигурност.

Обща среда за обмен на информация (ОСОИ) за морското дело в ЕС: планира се през юли 2014 г. да бъде прието съобщение в контекста на Стратегията на ЕС за морска сигурност, с което ще бъде представен план за изпълнение за ОСОИ⁸. След това по планиран проект по инициатива на държавите членки ОСОИ ще бъде разработена, приложена и изпитана в по-широк мащаб, преди да бъде въведена през 2020 г.

⁸ Съобщение от 6 март 2014 г. (JOIN (2014) 9).

Сътрудничество между гражданския и военния сектор: за да подобри практически сътрудничеството между гражданския и военния сектор въз основа на съществуващите мрежи на ЕС, Комисията е в процес на създаване на неофициална група за координация с EDA с цел по-нататъшно засилване на взаимодействието и определяне на области за продължаване на сътрудничеството. Според първоначалните съображения технологиите, свързани с химическите, биологичните, радиологичните, ядрените и взривните (ХБРЯ-В) вещества и с откриването на свързаните с тях рискове, са обещаващи области за развитие на взаимодействието между политиката на Комисията в областта на вътрешната сигурност и работата на Агенцията. На 5 май Комисията прие Съобщение относно нов подход на ЕС към откриването и ограничаването на рисковете в областта на ХБРЯ-В вещества (COM(2014)247), в което се посочва и необходимостта от засилено сътрудничество между гражданския и военния сектор в тези области. Обсъжданията с държавите членки ще бъдат продължени чрез съществуващата Консултативна група за ХБРЯ-В вещества към Комисията.

2.5 Космическото пространство и отбраната

Развитието на европейските и националните способности по отношение на космическото пространство играе все по-важна роля за справянето с предизвикателствата в областта на сигурността. Макар че някои способности по отношение на космическото пространство остават под изключителен национален/военен контрол, Комисията смята, че има значителни потенциални ползи, изразяващи се в намаление на разходите и повишение на ефикасността, от засилването на взаимодействието между националните и европейските способности по отношение на космическото пространство.

Подход и очаквани резултати

Комисията ще продължи работата си за защита на космическата инфраструктура и подкрепа за развитието на следващото поколение спътникови далекосъобщения (SATCOM).

Програма за подкрепа на космическото наблюдение и проследяване (Space Surveillance and Tracking — SST): Предложението на Комисията за рамка за подкрепа на космическото наблюдение и проследяване (КНП) с цел защита на космическата инфраструктура бе прието на 2 април 2014. По този начин националните усилия за създаване на обединение за КНП и за осигуряване на услуги по КНП на европейско равнище. След като обединението бъде създадено, чрез програмата „Хоризонт 2020“ Комисията ще насърчава разработването и обновяването на активи за КНП.

Спътникови далекосъобщения: В тази област съгласно заключенията на Европейския съвет бе създадена потребителска група, включваща служби на Комисията, ЕААБ, EDA

и Европейската космическа агенция. Тази потребителска група се занимава с въпроса за фрагментацията на търсенето на сигурни спътникови далекосъобщения и ще спомогне за подкрепата за държавите членки, които подготвят следващото поколение държавни спътникови далекосъобщения.

Освен това в тясна координация с потребителската група Комисията ще започне проучване на търсенето на спътникови далекосъобщения както от страна на гражданските потребители на услуги за сигурност, така и за големите инфраструктурни обекти на ЕС. Резултатите се очакват през 2015 г.

Накрая, в рамките на своята компетентност Комисията ще проучи възможността да допринесе за подобряване на достъпа на ЕС до спътникови изображения с висока разделителна способност в подкрепа на мисиите и операциите в изпълнение на общата външна политика и политика на сигурност (ОВППС) и ОПСО.

2.6 Изпълнение на енергийната политика на ЕС и прилагане на съответните инструменти за подкрепа в сектора на отбраната

Въоръжените сили са силно заинтересовани да намалят своя енергиен отпечатък и затова биха могли да осигурят важен принос за постигането на целите на ЕС в енергетиката.

Подход и очаквани резултати

През 2013 г. Комисията започна обсъждания с държавите членки и EDA по въпроса за създаването на форум за консултации за енергетиката в сектора на отбраната и сигурността. Задачата на този форум за консултации ще бъде да свърже експертните познания в разработването на политики и други инициативи за енергетиката с особените изисквания и особената среда на въоръжените сили.

Очаква се форумът за консултации да заработи до края на 2014 г. През есента в министерствата на отбраната и/или свързаните с тях ведомства трябва да бъдат създадени единни национални звена за контакт по въпросите на енергетиката. За 2014—2015 г. има временно предвидено финансиране от ЕС за форума за консултации, като е възможно то да бъде удължено, ако инициативата се окаже полезна за държавите членки.

При обсъжданията с национални експерти бе разкрита необходимостта от нови сведения за начина, по който енергийната политика и законодателството на ЕС в тази област може да бъдат приложени в сектора на отбраната, за да бъдат повишени способностите на въоръжените сили и да се допринесе за постигането на целите на ЕС и държавите членки за: 1) енергийната ефективност, 2) използването на енергия от

възобновяеми източници, 3) защитата на енергийната инфраструктура от критично значение.

Ето защо до края на 2015 г. чрез форума за консултации ще се работи за постигане на редица конкретни резултати, включващи:

- документи с указания за: а) прилагането на относимото законодателство на ЕС в областта на енергетиката, б) финансирането на инвестициите в енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници в сектора на отбраната;
- концепции и препоръки за съвместни действия на държавите членки за подобряване на защитата на енергийната инфраструктура от критично значение.

2.7 Засилване на международното измерение

Тъй като в Европа бюджетите за отбрана намаляват през последните години, нараства значението на износа за трети държави, чрез които предприятията в Европа могат да компенсират свитото търсене на местните пазари.

Подход и очаквани резултати

Конкурентоспособност на предприятията на пазарите на трети държави: Комисията ще обсъди със заинтересованите страни как да подпомага европейската отбранителна промишленост на пазарите на трети държави. Въпросите за обсъждане включват: въздействието на изискванията за компенсаторните споразумения в трети държави върху европейската отбранителна промишленост; препятствията, които срещат европейските предприятия, когато се конкурират за получаване на поръчки в трети държави, и приноса на споразуменията на ЕС за търговията и инвестициите; помощта, която конкурентите от трети държави получават, и доколко подобна помощ би могло да бъде предоставяна на търговски дружества от ЕС.

За обсъждането на тези въпроси Комисията ще създаде през последното тримесечие на 2014 г. форум, в чиито рамки ще се съберат представители на държавното управление и предприятията. Въз основа на резултатите от тези разговори Комисията ще прецени дали има нужда от по-нататъшни действия. Освен това тя ще продължи редовно да привлича заинтересованите страни в обсъжданията, по-конкретно в контекста на преговорите по споразуменията за търговия и инвестиции с трети държави.

Контрол върху износа на продукти с двойно предназначение: Действайки въз основа на доклад до Европейския парламент и Съвета относно прилагането на Регламент № 428/2009 г.⁹, на 24 април 2014 г. Комисията прие Съобщение за прегледа на

⁷ COM(2013) 710 от 16.10.2013 г.

политиката за експортен контрол¹⁰. Целта на Съобщението е набелязване на основната посока за контрола на ЕС върху износа на стратегически продукти и в него се посочват конкретни варианти за действие за модернизирането на този контрол.

Като следващ етап от прегледа на политиката Комисията ще извърши оценка на въздействието на различните варианти за действие, посочени в Съобщението. Оценката ще бъде подпомогната от външно проучване и ще включва обществена консултация с целева аудитория, както и „отраслов форум“ за най-важните заинтересовани страни. Комисията възнамерява да завърши оценката на въздействието през първата половина на 2015 г., създавайки основа за евентуални бъдещи действия.

3. Заключение

Настоящият доклад е съставен вследствие на Съобщението на Комисията, прието през юли 2013 г., и с него се допринася за прилагането на заключенията на Европейския съвет от декември 2013 г. Същевременно с помощта на този доклад се осигурява непрекъснатост на дейностите на Комисията в областта на отбраната и сигурността и се установява връзка с приноса на Комисията за заседанието на Европейския съвет през юни 2015 г.

Комисията ще може да допринесе съществено за засилването на европейския сектор на отбраната и сигурността, по-конкретно посредством политиките си за вътрешния пазар. Това важи особено поради факта, че връзката между гражданския и военния сектор става по-интензивна, а разделителните линии между тях все повече се размиват. Това се вижда много ясно в мисиите в рамките на ОПСО, които са с предимно граждански характер и изискват ефективно и тясно сътрудничество между гражданския и военния сектор. По този начин се повишава необходимостта от повече взаимодействие между тях в области като далекосъобщенията, стратегическия транспорт, наблюдението, ДУЛС и др. ЕС, особено Комисията, върховният представител и EDA, е добре подготвен за преодоляването на това предизвикателство.

Същевременно инвестициите в НИРД в отбраната продължават значителния си спад. През 2012 г. разходите за НИРД в отбраната за целия ЕС са намалели с 38 % в сравнение с 2011 г. Отчасти вследствие на това нараства разликата между инвестициите в НИРД в сектора на отбраната и в гражданския сектор. Следователно зависимостта на отбранителната промишленост от технологии с граждански произход се увеличава в унисон с тенденцията към разнообразяване на отрасъла чрез развитие на граждански стопански дейности. Междувременно гражданските търговски дружества купуват технологии, например в областта на роботиката, които са от интерес и за

¹⁰ COM(2014) 244 от 24.4.2014 г.

предприятията от отбранителната промишленост. Ето защо значимите технологии, например свързаните с големи масиви от данни, синтетична биология, триизмерен печат и др. технологии, ще се превърнат във важен източник на нововъведения както за отбранителната, така и за гражданската промишленост.

Макар че продължава да бъде трудно да се предскаже как ще изглежда европейският сектор на отбраната и сигурността през следващите 20 или 30 години, ясно е, че условията в сектора се променят. Дейностите в сектора на отбраната ще запазят характерните си особености, но гражданските елементи ще стават все по-важни. Тази тенденция повишава значимостта на много от политиките на Комисията за отбраната и предоставя възможности за нови форми на взаимодействие и повишаване на ефикасността, които Европа не бива да пропуска.